

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

THAI COMMUNITY PRODUCT STANDARD

มผช.๑๘๓/๒๕๕๘

หัตถกรรมรากไม้

ROOT WOOD CRAFTS

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม

ICS 97.140 ; 97.195

ISBN 978-616-346-142-1

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
หัตถกรรมรากไม้

มผช.๑๘๓/๒๕๕๘

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๐๒-๓๓๓๔-๕

ประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ฉบับที่ ๒๐๐๘ (พ.ศ. ๒๕๕๘)
เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
หัตถกรรมรากไม้

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หัตถกรรมรากไม้ มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๘๓/๒๕๔๖ และคณะอนุกรรมการพิจารณามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คณะที่ ๒ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒๓-๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ยกเลิกมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หัตถกรรมรากไม้ มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๘๓/๒๕๔๖ และกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เครื่องเรือนไม้ไผ่ ขึ้นใหม่

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงออกประกาศยกเลิกประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑๘๙ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และออกประกาศ กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หัตถกรรมรากไม้ มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๘๓/๒๕๕๘ ขึ้นใหม่ ดังมีรายละเอียดต่อท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ประกาศ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

หทัย อุไทย

เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หัตถกรรมรากไม้

๑. ขอบข่าย

- ๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมหัตถกรรมรากไม้ประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนักและประเภทใช้งานทั่วไป โดยทำจากรากไม้หรือใช้รากไม้เป็นวัสดุหลักในส่วนที่เป็นโครงสร้างรับน้ำหนัก

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

- ๒.๑ หัตถกรรมรากไม้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำรากของไม้ชนิดต่างๆ เช่น ไม้มะค่า ไม้ตาล ไม้หมาก ไม้มะพร้าว ไม้ประดู่ มาผ่านกรรมวิธีการตัด ตัด ต่อ กลึง ฉลุ เจาะ ประกอบ ชัดตกแต่ง หรืออื่นๆ เพื่อให้มีรูปแบบ รูปทรง และลวดลายตามที่ต้องการ อาจมีการประกอบด้วยไม้จากตอไม้ กิ่งไม้ มีการฟอก แต่ง สี เคลือบด้วยสารเคลือบเงา ประกอบหรือตกแต่งด้วยวัสดุอื่น เช่น หวาย ไม้ เชือก โลหะ ผ้า เพื่อเพิ่มความแข็งแรงหรือความสวยงาม สำหรับใช้งาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้
- ๒.๒ ความยาวของโต๊ะ หมายถึง มิติตามแนวระดับของโต๊ะที่ยาวที่สุด
- ๒.๓ ความกว้างของโต๊ะ หมายถึง มิติตามแนวระดับของโต๊ะที่สั้นกว่าความยาว
- ๒.๔ ความสูงของโต๊ะ หมายถึง มิติตามแนวตั้งของโต๊ะที่วัดจากพื้นถึงจุดสูงสุดของพื้นผิวหน้า
- ๒.๕ ความลึกของโต๊ะ (เฉพาะโต๊ะแต่งตัวและโต๊ะข้างเตียง) หมายถึง มิติตามแนวนอนของโต๊ะที่วัดตามแนวเส้นกึ่งกลางของพื้นโต๊ะจากด้านหน้าไปถึงด้านหลัง
- ๒.๖ ความกว้างของที่นั่ง หมายถึง มิติตามแนวระดับที่วัดจากขอบข้างพื้นที่นั่งด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง
- ๒.๗ ความลึกของที่นั่ง หมายถึง มิติตามแนวนอนที่วัดตามแนวเส้นกึ่งกลางของพื้นที่นั่งจากด้านหน้าไปถึงด้านหลัง กรณีที่มีพนักพิงให้วัดจากด้านหน้าไปถึงจุดกึ่งกลางของแนวตัดระหว่างพื้นที่นั่งกับพนักพิง
- ๒.๘ ความสูงของที่นั่ง หมายถึง มิติตามแนวตั้งที่วัดจากพื้นถึงจุดสูงสุดของจุดกึ่งกลางพื้นที่นั่งด้านหน้า
- ๒.๙ ความสูงของเท้าแขน หมายถึง มิติตามแนวตั้งที่วัดจากจุดกึ่งกลางพื้นที่นั่งด้านหลังถึงผิวบนเท้าแขน
- ๒.๑๐ ความกว้างของชั้นวางของ หมายถึง มิติตามแนวระดับที่วัดจากขอบข้างของชั้นวางของจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง
- ๒.๑๑ ความลึกของชั้นวางของ หมายถึง มิติตามแนวนอนที่วัดตามแนวเส้นกึ่งกลางของชั้นวางของจากด้านหน้าไปถึงด้านหลัง
- ๒.๑๒ ความสูงของชั้นวางของ หมายถึง มิติตามแนวตั้งของชั้นวางของที่วัดจากพื้นถึงจุดสูงสุดของพื้นผิวหน้า

๓. ประเภทและชนิด

- ๓.๑ หัตถกรรมรากไม้ แบ่งตามการใช้งานออกเป็น ๒ ประเภท คือ
- ๓.๑.๑ ประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนัก
 - ๓.๑.๒ ประเภทใช้งานทั่วไป เช่น กรอบรูป ฉากกั้น อ่างล้างหน้า โคมไฟ
- ๓.๒ หัตถกรรมรากไม้ประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนักแบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ
- ๓.๒.๑ โต้ะ
 - ๓.๒.๓ แก้ว
 - ๓.๒.๔ ชั้นวางของ

๔. ขนาด

- ๔.๑ ความกว้าง ความยาว ความสูง และความลึก (ถ้ามี)
ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก โดยมีเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน ± 10 มิลลิเมตร
การทดสอบให้ปฏิบัติตามข้อ ๙.๑

๕. คุณลักษณะที่ต้องการ

- ๕.๑ ลักษณะทั่วไป
ต้องเรียบร้อย แข็งแรง มั่นคง ประณีต สวยงาม มีรูปแบบและรูปทรงที่เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่มีขอบคม และปลายแหลมยกเว้นกรณีที่เป็นลักษณะเฉพาะของชิ้นงาน ไม่มีรอยแตก รอยร้าว บิด โกง หัก งอ หรือตำหนิในชิ้นงานให้เห็นเด่นชัดยกเว้นรอยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น รอยแตก รอยกัดกินของแมลง ร่องน้ำเซาะ ตาไม้ หรือเป็นลักษณะเฉพาะของชิ้นงานซึ่งไม่มีผลเสียต่อการใช้งาน ไม่มีราหรือตำหนิที่เกิดจากการทำลายของมอด ปลวก หรือแมลงอื่น
การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ
- ๕.๒ การประกอบ
ต้องเรียบร้อย แข็งแรง มั่นคง ประณีต สวยงาม ไม่มีขอบคม และปลายแหลมยกเว้นกรณีเป็นลักษณะเฉพาะของชิ้นงาน บริเวณรอยต่อต้องเรียบร้อย ไม่แยกออกจากกัน ไม่มีรอยแตกร้าวหรือรอยเครื่องมือจากการประกอบชิ้นงาน ไม่มีกลิ่นของสารเคมีและรอยเปื้อนของสารที่ใช้ยึดติดชิ้นส่วนเข้าด้วยกัน
การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ
- ๕.๓ ลวดลาย (ถ้ามี)
ต้องประณีต สวยงาม สม่่าเสมอ การต่อลวดลายต้องตรงตามลักษณะของลวดลาย
การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ
- ๕.๔ สี (ถ้ามี)
ต้องมีสีสม่่าเสมอ ติดแน่น ไม่ต่าง หลุด ลอก หรือเปื้อน ยกเว้นกรณีที่เป็นลักษณะเฉพาะของชิ้นงาน

เมื่อจับหรือสัมผัสแล้วสีต้องไม่ติดมือ

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๕.๕ การประกอบหรือตกแต่งด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)

ต้องเรียบร้อย ประณีต สวยงาม ติดแน่น เหมาะสมกับชิ้นงาน รอยต่อต้องไม่แยกออกจากกัน ไม่มีกลิ่นของสารเคมีและรอยเปื้อนของสารที่ใช้ยึดติดชิ้นส่วนเข้าด้วยกัน ไม่มีขอบคม และปลายแหลมยกเว้นกรณีเป็นลักษณะเฉพาะของชิ้นงาน กรณีใช้วัสดุธรรมชาติต้องไม่มีราหรือตำหนิที่เกิดจากการทำลายของปลวกหรือแมลงอื่น กรณีใช้พลาสติกต้องไม่มีเส้นใยหรือครีบ กรณีใช้โลหะต้องไม่มีสนิม

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๕.๖ การเคลือบผิว (ถ้ามี)

ต้องเรียบ สม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นคราบ แตก หลุดหรือลอก และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๕.๗ การรับน้ำหนัก (เฉพาะประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนัก)

๕.๗.๑ โตะ ต้องสามารถรับน้ำหนักเฉลี่ย ๑๕๐ กิโลกรัมต่อตารางเมตร ได้โดยไม่เสียรูปทรงหรือเกิดความเสียหาย สามารถใช้งานได้ตามปกติ

๕.๗.๒ เก้าอี้ ต้องสามารถรับน้ำหนักเฉลี่ย ๒๐๐ กิโลกรัมต่อตารางเมตร ได้โดยไม่เสียรูปทรงหรือเกิดความเสียหาย สามารถใช้งานได้ตามปกติ

๕.๗.๓ ชั้นวางของ ต้องสามารถรับน้ำหนักเฉลี่ย ๕๐ กิโลกรัมต่อตารางเมตร ได้โดยไม่เสียรูปทรงหรือเกิดความเสียหาย สามารถใช้งานได้ตามปกติ

การทดสอบให้ปฏิบัติตามข้อ ๙.๒

๕.๘ การใช้งาน (เฉพาะประเภทใช้งานทั่วไป)

ต้องสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๖. การบรรจุ

๖.๑ หากมีการบรรจุหรือหุ้มห่อ ให้บรรจุหรือหุ้มห่อหัตถกรรมรากไม้ด้วยบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุที่สะอาดแห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับหัตถกรรมรากไม้ได้

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๗. เครื่องหมายและฉลาก

๗.๑ ที่ฉลากหรือบรรจุภัณฑ์หัตถกรรมรากไม้ทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมี เลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อผลิตภัณฑ์ (ตามชื่อ มฟช.)

(๒) ประเภทและชนิด

- (๓) ขนาดหรือมิติ (ถ้ามี) เป็นเซนติเมตรหรือเมตร
- (๔) เดือน ปีที่ทำ
- (๕) ประวัติผลิตภัณฑ์ (ถ้ามี)
- (๖) ข้อเสนอแนะในการใช้และการดูแลรักษา (ถ้ามี)
- (๗) ชื่อผู้ทำหรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน
ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๘. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

- ๘.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง หัตถกรรมรากไม้ประเภทและชนิดเดียวกัน ทำโดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน
- ๘.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างต่อไปนี้
 - ๘.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบขนาด (ถ้ามี) การใช้งาน (เฉพาะประเภทใช้งานทั่วไป) การบรรจุ (ถ้ามี) และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๓ ตัวอย่าง สำหรับประเภทใช้งานทั่วไป และจำนวน ๑ ตัวอย่าง สำหรับประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนัก เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ข้อ ๕.๘ ข้อ ๖. และข้อ ๗. ทุกรายการ จึงจะถือว่าหัตถกรรมรากไม้รุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - ๘.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป การประกอบ ลวดลาย (ถ้ามี) สี (ถ้ามี) การประกอบหรือตกแต่งด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี) และการเคลือบผิว (ถ้ามี) ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๘.๒.๑ แล้ว จำนวน ๓ ตัวอย่าง สำหรับประเภทใช้งานทั่วไป และจำนวน ๑ ตัวอย่าง สำหรับประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนัก เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๕.๑ ถึงข้อ ๕.๖ ทุกรายการ จึงจะถือว่าหัตถกรรมรากไม้รุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - ๘.๒.๓ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบการรับน้ำหนัก (เฉพาะประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนัก) ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๘.๒.๒ แล้ว จำนวน ๑ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๕.๗ จึงจะถือว่าหัตถกรรมรากไม้รุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๘.๓ เกณฑ์ตัดสิน
ตัวอย่างหัตถกรรมรากไม้ต้องเป็นไปตามข้อ ๘.๒.๑ ข้อ ๘.๒.๒ และข้อ ๘.๒.๓ ทุกข้อ จึงจะถือว่าหัตถกรรมรากไม้รุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๙. การทดสอบ

- ๙.๑ การทดสอบขนาด
ใช้เครื่องวัดที่วัดได้ละเอียดถึง ๑ มิลลิเมตร วัดมิติละอย่างน้อย ๒ ตำแหน่ง ที่ให้ค่ามากที่สุด แล้วรายงานผลแต่ละค่า แต่ถ้ามิติใดมีตำแหน่งที่วัดได้เพียงตำแหน่งเดียวก็ให้วัดเพียงตำแหน่งเดียว

๙.๒ การทดสอบการรับน้ำหนัก (เฉพาะประเภทใช้งานที่ต้องรับน้ำหนัก)

๙.๒.๑ คำนวณหาพื้นที่ผิวรับน้ำหนักของตัวอย่างหัตถกรรมรากไม้แต่ละชนิด

๙.๒.๒ คำนวณหาจำนวนถ่วงทราย โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{จำนวนถ่วงทราย} = \frac{\text{พื้นที่ผิวรับน้ำหนัก} \times W}{10 \text{ หรือ } 5}$$

เมื่อ พื้นที่ผิวรับน้ำหนัก มีหน่วยเป็น ตารางเมตร (m^2)

W เป็นค่าการรับน้ำหนักเฉลี่ยของหัตถกรรมรากไม้แต่ละชนิด มีหน่วยเป็น กิโลกรัมต่อตารางเมตร (kg/m^2)

10 เป็นน้ำหนักถ่วงทราย 1 ถุง มีหน่วยเป็น กิโลกรัม กรณีทดสอบโต๊ะและเก้าอี้

5 เป็นน้ำหนักถ่วงทราย 1 ถุง มีหน่วยเป็น กิโลกรัม กรณีทดสอบชั้นวางของ

กรณีที่มีเศษเกินครึ่งหนึ่งให้ปัดขึ้นเป็นจำนวนเต็ม

๙.๒.๓ นำถ่วงทรายตามจำนวนที่คำนวณได้ในข้อ ๙.๒.๒ วางกระจายให้ทั่วพื้นที่ผิวรับน้ำหนักของตัวอย่างหัตถกรรมรากไม้แต่ละชนิดเป็นเวลา ๑ ชั่วโมง แล้วตรวจพินิจ